

LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 7. mail kell 12.00 – **ESAS-i seltsipäev** Eesti Spordimuuseumi ruumes (Rüütli 15, Tartus). Oma sporditeest ja jõudmisest läbi nõukoguliku kadalipu maailma motoradadele pajatab ESAS-i küsitlusel XX sajandi parimaks tehnikasportlaseks valitud **Endel Kiisa**. Vestlusringis osaleb ka tema abikaasa **Virve Kiisa**, esimene naismotosportlasest meistersportlane.

Laupäeval, 17. mail kell 11.00 – avatakse Eesti Spordimuuseumis **näitus “XX sajandi Eesti spordi suurkujud”**. Näitus on koostatud ESAS-i küsitluse põhjal ning tutvustab populaarsemateks ja omas vallas parimateks tunnistatud sportlasi väga esinduslikult.

Kolmapäeval, 4. juunil kell 12.00 – **ESAS-i seltsipäev** Eesti Spordimuuseumi ruumes. Külla on lubanud tulla **olümpiavõitja Aavo Pikkuus**. Toimub ka 26. spordiajaloolise teatmematerjali kogumise võistluse kokkuvõtete tegemine ja parimate autasustamine.

Kolmapäeval, 2. juulil kell 12.00 – **ESAS-i seltsipäev** Eesti Spordimuuseumi ruumes. Veel pole esinejaga kindlat kokkulepet, kuid kohale tasub tulla, sest jutt saab kahtlemata olema huvipakkuv.

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda.

KROONIKA

KOHTUMINE AGO MARKSOOGA

Seltsi tegevuses uue aasta avas 8. jaanuaril kohtumine pikaagekse Tartu malejuhi Ago Marksooga, kes rääkis oma elukäigust ja Paul Kerese osast selles. Jutuks tuli ka üliõpilasspordist, kuna esineja oli mõnda aega Tartu Ülikooli Spordiklubi juhataja. Jutuks tulid ka kontaktid esimese Eesti parima sportlase tiitli 1933. aastal pälvinud kaugushüppaja Nikolai Küttisega.

AJALOOSÕBRAD KALEVI SPORTLASKLUBIS

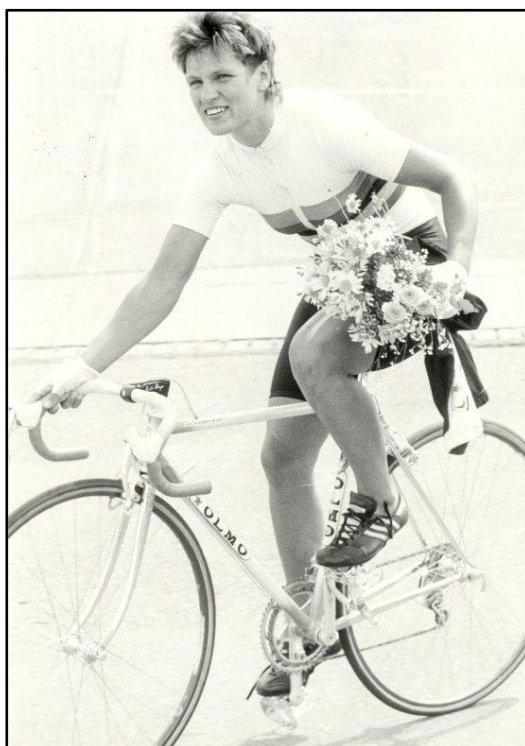
Seltsi Tallinna osakond avas aasta ürituste sarja klubiõhtuga Kalevis. Peale informatsioonilisi teateid sai sõna külaline, Eesti parim sportlane 1956. ja 1958. aastal ning Melbourne OM 4. ja Stockholmi EM-võistluste hõbemedalimees kümnevõistluses Uno Palu. Kuulajad said teada palju huvitavaid nüansse tuntud spordimehe eluteelt.

Lembit Koik tegi esimesed kokkuvõtted küsitlusest XX sajandi parimate sportlaste väljaselgitamiseks. Sajandi populaarsemal mehe Paul Kerese edu järgmiste ees ei olnud nii suur, kui Erika Salumäel naiste hulgas.

Paul Keres

Erika Salumäe ►

Lähemalt saab küsitluse tulemustest Lembit Koigi asjakohaste kommentaaridega lugeda k.a. Eesti Spordilehtedest nr 6–9.

Päeva varjutas kurb teade Berliini olümpialase Erm Lundi surmast just samal päeval.

EESTI SPORDIMUUSEUM 40

Oma ümmargust tähtpäeva tähistas Eesti Spordimuuseum 28. ja 29. jaanuaril XV teaduskonverentsiga, mis oma rahvusvahelise koosseisuga kujunes senipeetulist üheks esinduslikumaks. Sisukaid ettekandeid oli Saksa, Poola Soome, Läti ja Leedu kolleegidelt. Oma osa lisasid Eesti Kultuuriministeeriumi asekancleri Anton Pärna ja EOK divisjonijuhi Paavo Kivise sõnavõttud ning muidugi muuseumi oma töötajate ettekanded.

Kahepäevase ürituse üheks naelaks oli juubelialbumi esitus valmivas olümpiasaalis. Rikkalikult illustreeritud väljaannet “Eesti Spordimuuseum 40” saab omandada muuseumipoest 200 krooni eest.

Märtsi lõpul külastas Eesti Spordimuuseumi delegatsioon muuseumi asutamistoimkonna liiget Arnold Vaiksaart, et tänutäheks üle anda spordimuuseumi juubeliväljaanne. Vasakult: ESM direktor Mati Tolmoff, Arnold Vaiksaar, ESM peavarahoidja Kaie Voolaid ja Hilda Vaiksaar

VIII PÄRNU SPORDIAJALOO PÄEV

Pärnu spordiajaloo päevade algatajaid Vambola Remmel saatis informatsiooni järjekordse päeva kohta.

Seekordne, juba kaheksas ajaloopäev viidi läbi Pärnu pensionäride päevakodu saalis 8. veebruaril nn lahtise mikrofoni vormis, seadmata esinejatele ajalisi piire. Pärnu SVK ajalookomisjoni esimehe Henno Sepa korraldusel ja juhatusel kohvilauas kulgenud vestlusringis jätkus jutuainet enam kui kolmeks tunniks.

Esimene sõnasaaja Karl-Udo Kõösel, kes muide juhatas 1963. a. Pärnu linna spordikomitee esimehena koosolekut, kus moodustati Pärnu Spordiveteranide Koondis ja on haridusosakonna vanemspordimetoodikuna spordiasjade korraldamise juures tänini, valutas südant Pärnu Turbatehnikumi spordielu jäädvustamise üle. See kool oli tuntud oma suurte sporditraditsioonide poolest, mille huvitavamad ja ka naljakamad küljed tulid jutuks.

Pärnu Muuseumi peavarahoidja Laura Kipper väljendas imestust, et muuseum on siiani vähest huvi tundnud spordiajaloo päevade vastu ja leidis väljapandud sporditrofeede näituselt mitmeid eksponaate, mis võiksid koha leida muuseumi väljapanekutes.

Raskejõustikuentusiast Helder Käärats, kes on alati tundnud elavat huvi koduloo uurimise vastu ja omab hinnatavat kogu raskejõustikualastest fotodest, tõi esile Sindi "Kalju" raskejõustiklaste osa spordiajaloo ja kutsus kõiki üles kirja panema ja säilitamiseks hoiule andma oma mälestusi tulevaste põlvete tarvis.

Raskejõustikuteemadel jätkas Elmo Pilve, kelle sõnavõttust tõusis üles mure spordirajatise olukorra üle ja ta tegi ettepaneku teha linnavalitsusele sellekohane märgukiri, sest spordiehitised vajavad sama palju hoolt kui muud kultuuriobjektid.

Kergejõustiku veteran ja statistik Ülo Paulus meenutas 1920.–1930. aastate Pärnu linnaarhitekti Eduard Steinbucki, kui suurt spordiorganisaatorit ja aktiivset inimest igas vallas.

Pärnu linna esimene sõjajärgne spordijuht ja hiljem ka teatridirektorina töötanud Arnold Ebok avaldas muret, et linnal on praegusel ajal puudu õige spordijuht, kes oleks suuteline peremehelikku hoolt kandma linna spordirajatiste korrasoleku ja arengu eest, sest kui pole sportimise paika, siis kaovad ka spordist lugupidavad ja kehaliselt arenenud noored.

Eelneva jutu peale raskejõustikuveteran Valter Rull meenutas ühte hoolikat meest, Aksel Tuult, kes omal ajal käis omast vabast tahtest peale spordivõistlusi kontrollimas, kas spordisaali uks või staadionivärv sai ikka lukku, et sinna ei pääseks keegi kurikael lõhkuma.

Ajaloopäeva lõpetuseks otsustati teha Pärnu linnavalitsusele ühine avaldus, et uus linnavalitsuse koosseis kannaks paremini hoolt uute spordirajatiste ehitamise ja olemasolevate renoveerimise eest.

JUHATUS ARUTAS

13. veebruaril toimunud juhatuse koosolekul otsustati eelmises Teatajas toodud aasta töökava kinnitada esitatud kujul, sest seltsi liikmetelt ei laekunud ühtegi arvamust ega ettepanekut muudatusteks.

Arutati läbi juba eelmisel aastal EOK-le esitatud koostöölepingu projekt ja otsustati sellest välja jätta Spordilehe käivitamist käsitlev punkt, kuna see on juba täidetud.

Kuna EOK-lt pole eelmisele projektile vastust saadud, siis uus kohtumine EOK presidendiga koostöölepingu küsimuses otsustati taotleda eelmise kohtumise aastapäeval 13. märtsil.

Arutleti viimasel ajal ilmunud spordiajalooliste väljaannete sisu üle ja tunnustades tegijate vaeva, peeti siiski vajalikuks püüda leida mehhanismi, et sellised faktirohked trükised oleksid enne ilmumist retsenseeritud ja ei kannaks kiirustamise pitserit, et viia võimalikult miinimumini ebatäpsuste sattumist ringlusse. Kas on kellelgi häid mõtteid selles küsimuses?

MEENUTATI JOHANNES LAIDVERET

Spordipedagoogi ja spordiajaloolase Johannes Laidvere sünnist möödus 13. veebruaril 100 aastat. Seda tähistati Eesti Spordimuuseumi ja Eesti Spordiajaloo Seltsi korraldatud mälestuspäevaga.

Päev algas lillede küünalde süütamisega Johannes Laidvere haua Raadi kalmistul, kus ta puhkab 1984. aasta maist. Asetades kalmule TÜ Kehakultuuriteaduskonna lillekimpu, rõhutas dekaan Vahu Ööpik Johannes Laidvere olulist panust kehakultuurialase kõrghariduse korraldamisse sõjajärgses ülikoolis kolmekümne aasta vältel. Tänu sõnu aktiivse osaluse eest Eesti Spordimuuseumi rajamisel lausus direktor Mati Tolmoff. Kõik osalejad olid seda meelt, et Raadi rahupaigas puhkab tõeline härrasmees.

Mälestuspäev jätkus meenutusringiga Eesti Spordimuuseumis, kus räägiti nii Johannes Laidvere tegudest spordis ja spordiorganisaatorina, õppejõuna ja spordiajaloolasena kui ka meenuti müllusööbinud seiku koloriitsest spordimehest.

Tartumaal sündinud ja Jõgeval algkooli lõpetanud Johannes Laidvere janu hariduse järele viis Tartu Õpetajate Seminari, mille lõpetamise järel 1924. aastast töötas ta mitmetes koolides õpetajana ja tegi Tartu Kalevis sporti. Odaviskes kuulus ka paar korda vabariigi koondisesse ja püstitas 1932. aastal kahe käe kogusummas Eesti rekordi 107.88 (paremaga 62.32 ja vasakuga 45.56), mille ületamisest pole siiani kuulda. Tõsi, selline mõlema käega heidete-tõugete harrastamine ja tulemuste fikseerimine pole hiljem enam kombekski olnud, aga nüüd tekkis spordimuuseumis idee sellist üritust ellu kutsuda, et teada saada, mida tänased atleedid suudavad.

*Johannes Laidvere odaviskel Tallinna tänava spordiplatsil
(praegune TÜ staadion) 1920-ndate aastate lõpul.*

1928. aastal jätkas Johannes Laidvere õpinguid värskelt avatud Tartu Ülikooli Kehalise Kasvatuse Instituudis, mille esimese lennu lõpetajate hulgas ta 1931. aastal oli. Siis sai ta tööle Tartu XI algkooli, mis sellel ajal oli raskestikasvatatavate laste erikool. 1937. aastal kutsuti Johannes Laidvere Tallinnasse, Kadrioru Noortepargi direktoriks. Huvi ajaloo vastu tõi ta 1938. aastal tagasi Tartu Ülikooli ajalugu õppima. Paraku 1940. aasta sündmused ei andnud võimalust lõpetamiseks, kõigepealt kutsuti ta sundusliku kehalise kasvatuse ala juhatajaks Tartu Ülikooli ja aasta lõpus tuli käsk asuda ENSV Kehakultuuri- ja Spordikomitee õppe-spordiosakonna ülema kohuseid täitma.

Sõjaaeg möödus tööl isatalus ja kohe Kehakultuuriteaduskonna taastamise järel 1944. aasta hilissügisel kutsus dekaan Fred Kudu Johannes Laidvere ülikooli tagasi. Ja ülikooli ta jäi kolmekümneks pikaks aastaks kehalise kasvatuse teooria kateedri juhatajana ja spordiajaloo õppejõuna, kuni 1974. aastal oli sunnitud 71-aastasena siirduma pensionipõlve pidama.

Seda rasket otsust meenutas tookordne dekaan professor Atko Viru. Ta rõhutas Johannes Laidvere panust Eesti sporditeaduse tekkeloos. Alles veel tudengina 1931. aastal kirjutatud artiklis “On kehalistel harjutustel tüttervishoidlikku tähtsust.” vaagib ta, kuidas kehaline treening võib “iduraku” (s.t. geenide) kaudu mõjutada järglasi ja sel teel hoida ära rahva kärbumist ja aidata kaasa Eesti rahvuse “tüttervishoiule”. See tunnistab, et Johannes Laidvere oli üks esimesi teadusliku mõttelaadi, sellealase mentaliteedi üks põhilisi ja esimesi kujundajaid.

*Meenutusi jagab Aksel Tiik (püsti). Vestlusringis istuvad (vasakult):
Atko Viru, Hillar Palamets, Rein Järva, Ille Palm, Mati Tolmoff,
Paul Kuldkepp, Endla Peets, Evald Mäepalu ja Nora Kutti*

Johannes Laidverest kolleegina ja hiljem abilisena Eesti Spordimuuseumi rajamisel rääkis Aksel Tiik. Johannes Laidvere oli üks esimesi, kes 1950-ndatel aastatel asus spordiajaloolisi materjale koondama

Tartu Linnamuuseumi. Ühiskondliku spordimuuseumi rajamise järel 1963. aastal täitis ta teadussekretäri ülesandeid.

Ajalooasjade ajamisel Johannes Laidverega kokkupuuteist rääkis ka Olaf Langsepp. 1950-ndatel aastatel ülikooli aspirandina tema kokkupuuted Laidverega tihenesid ja tuttavaks sai ka kehakultuuri-teaduskonnas asunud kappi sisu, kus olid talle kogutud spordiajaloolised materjalid, s.h. Tõnu Võimulalt pärinevad. Koos püüti hankida ka lisa ja hiljem jõudsid need materjalid Tartu Linnamuuseumi kaudu lõpuks ka riiklikku spordimuuseumi, mille esimene direktor oli Olaf Langsepp.

Oma mälestusi teaduskonnas koos töötatud aastatest avaldasid Evald Mäepalu ja Nora Kutti. Laidvere oma loengutes tõi ta esile Antiik-Kreeka kehakultuuri ja seadis seda eeskujuks ka tudengitele. Ka isiklikus elus püüdis ta mitmekülgse ja tervete eluviiside ideid järgida. Käis juba märtsikuus Emajõe ääres päiksevanne võtmas, siis karastas ennast külma veega ja hõõrus hoolikalt üle. Ta oli ka väga musikaalne ja armastas õhtuti võimlemissaalis klaverit mängida ja ka akordionil tulid lood hästi välja. Kui Laidvere kateedris millegi kallal süvenenult töötas, nõudis ta oma kolleegidelt täielikku haudvaikust, mida isegi ajalehekrabin ei tohtinud häirida.

Kunagiste tema üliõpilaste muljeid Laidverest, kui alati korrektsest ja nõudlikust õppejõust vahendasid Mati Tolmoff ja Mai Luik. Tookordsetele tudengitele jäi Laidverest meelde tema alatine laitmatu riietus – alati laitmatus ülikonnas, valge särki ja lipsuga, viluda ilmaga must mantel, valge siidisall ja kaabu, jalas lakk-kingad, millel halvema ilma korral olid tingimata tõmmatud kalossid. Loengu ajal jättis ta tavaliselt need auditooriumi ukse taha, kust vahel peale loengut üks kalossi oli peitu kõndinud, mida siis tuli otsida. Oma spordiajaloo loengut pidas ta paksu käsikirja põhjal, mis tal ka vaheajaks jäi avatuna lauale. Nii mõnigi kord püüdsid tudengid loengu käiku kiirendada, keerates vaheajal selles “piiblis” mõned lehed edasi. Kas Laidvere seda märkas, jäi teadmata, sest ta jätkas rahulikult parasjagu eest olevalt lehelt. Eksamil oli õnnega koos see tudeng, kellel juhtus piletis küsimus kergejõustikust ja kui siis oli osavust viia jutt odaviskele ja meenutada kahe käe rekordit, siis oli muheleva õppejõu juures hindepallile lisa loota.

Johannes Laidveret, kui Tartu Spordiveteranide Klubi loojat ja esimest esimeest meenutas Roman Karu. Veteranidel oli tavaks teha kevadine matk Vorbusele doktor Mihkel Kase kodupaika. Ka matkale tuli Laidvere alati lipsustatult, kuid palaval päeval lubas endale siiski vabadust võtta pintsak õlale. Laidvere oluliseks teeneks tuleb pidada veteranidele Peipsiäärses Lagedi külas puhkebaasi muretsemist, mis ühiskondlikus korras välja ehitati ja on suviti paljudele meelispäigaks praegugi.

Johannes Laidveret ja paljusid tema kolleege intervjuerinud Hillar Palamets tõi välja nendest huvitavamaid lõike, mis iseloomustavad

Johannes Laidveret. Omal ajal, kui Hillar Palametsal oli tahtmine rohkem teada saada kehakultuuriteaduskonnast pealesõjaaastatel, siis Fred Kudu juhatas ta Laidvere juurde – tema teab ajalugu kõige paremini. Laidvere jutustas, kuidas 1945/46. aasta talveks kütte muretsemine käis. Nimelt anti teaduskonna kasutusse endine EÜS-i maja, kuid kütte tuli omal muretseda ja kohale toimetada. Oli võimalik saada sõjaväelt üks trofeemasin 3000 rubla eest, kuid puudus raha. Laidvere tegi esimese panuse ajalehelt kirjatükkide eest saadud honorarist 1500 rubla näol ja teise poole lisasid kolleegid. Nii saadi teaduskonnale auto, millega Vana-Kuuste raudteejaamast toodi suur virn sakslastest jäänud kasepropse kohale ja seega oli küttemure murtud. Valentin Marvet 1990. aastal antud intervjuus meenutas koos Johannes Laidvere töötatud aega Tartu XI algkoolis raskestikasvatavate poistega, kus kasvatus käis ka spordi kaudu ja siin oli Laidvere põhiline abiline. Valter Lenk on oma intervjuus iseloomustanud Johannes Laidveret kui Eesti Vabariigi aegset idealisti, kes oli pigem sporditeoreetik, kui reaalse spordielu tundja, uuris palju teooriat ja kirjutas artikleid.

Pr. Hille Palmi lisas, et Johannes Laidveret sporditeoreetikuna iseloomustab ka üsna hästi üliõpilasseltsi Liivika 30. aastapäeva albumis 1939. a. kirjutatud artikkel “Kehakultuuri päevaküsimusi”, kus toodud mõtted tunduvad paljuski üsna tänapäevased: arendatakse peamiselt ainult võistlussporti, kuid rahva kehakasvatuse töö on tagaplaanil; arstid ja haritlased ei propageeri sporti; ajakirjandus ei käsitle kehakasvatuse sisulisi probleeme, avaldab vaid tulemusi; unustusse on jäänud sportijate arstlik kontroll ja sporditeaduslikud uurimused, vaimutöölise sportimisvõimalused, tütarlaste ja naiste kehakasvatus; just sporditeaduslikul uurimistööl peab põhinema sport ja laiemate hulkade kehakasvatus mõistlikel alustel; Eesti sporti kannavad 18–28 aastased meeskodanikud, sportima aga peaks kogu eluaeg ja igaüks; suvel ei treenita vaid ainult võisteldakse; tütarlapsed ei saa kehakasvatust väljaspool kooli, samuti on kahetsemisväärnes seisukorras naiste sport ja kehakasvatus; halvas seisukorras on töötavad linna haritlased, kellel puudub vastav mentaliteet, eelistatakse töötamist ja seltskonnategevust, peaaegu ei näe neid võimlemas, ujumas, matkamas või talisporti harrastamas. Ja üks hoiatav tsitaat: “Praegu veel meie haritlased ei märka või ei taha märgata füüsilise töö ja sportimise tarvet, kuigi see loidus on patt oma laste ja rahva tuleviku suhtes. Juba teise haritlaspõlve juures võib tähele panna kiduravõitu füüsilise välimuse kõrval teatud närvilisust. Just närvid on need, mis degenerereeruvad. Närviliste vanemate järglased on aga veel enam närvilised ning lisaks üldiselt füüsiliselt kiduramad. Kas niisugune peab siis olema eesti intelligentsi järglaste tuleviku perspektiiv?!”

Lõpetuseks lausub Johannes Laidvere poeg Hannes tänusõnu mälestuspäeva korraldajatele ja kinnitas, et isa oli talle suureks eeskujuks.

TUTVUMAS ANTIKKUNSTIGA

Selle aasta esimene koolituspäev toimus 6. märtsil Tartu Ülikooli Kunstimuuseumis teemal “Sport antiikkunstis”. Muuseumi teaduri Laidi Laiveriku asjatundlike selgituste saatel tehti Vana-Kreeka ja -Rooma olulisematest skulptuuridest tehtud kipskoopiate vahel ring peale aastatuhandete tagusele kunstile, mis üsna olulisel määral on olnud inspireeritud inimese keha ilust ja antiikspordist. Pääseti ka keldrihoidlasse peidetud gemmide ja müntide juurde, kuhu tavakülastaja ei saa. Kahju ainult, et huvitavast ja kasulikust õpetusest tuli osa saada ainult 18 huvilist.

EOK PRESIDENDI VASTUVÕTUL

13. märtsi olid EOK presidendi Mart Siimanni jutul ESAS-i esimees Enn Mainla ja aseesimees Rein Järva, kes andsid ülevaate seltsi viimase aja tegevusest ja tulevikuplaanidest. Arutati veel kord läbi koostöölepingu projekt ja jõuti ühiste seisukohtadeni.

EOK president andis lootust, et kavandatav spordi informatsiooni ja statistikaga ning ka kirjastamisküsimustega tegelema hakkav sihtasutus suudab ka spordiajaloo uurimuste ilmutamisel toeks olla.

KLUBIÕHTU KALEVIS

Tallinna osakonna järjekordne kokkusaamine “Kalevi” sportlas-klubis 19. märtsil algas informatsiooni ja teadete edastamisega.

Õhtu külaliseks oli seekord korvpalliveteran ja rahvusvahelise kategooria kohtunik Valdu Suurkask, kes köitis kuulajaid haarava jutuga oma sporditeest ja rohkem kui 30 aastat kestnud kohtunikutegevusest, mida kroonib FIBA komissari ja FIBA maailma tehnilise komisjoni presidendi tiitel.

AJALOOPÄEV TEIST KORDA VILJANDIS

Päeva 20. märtsil avades tegi Viljandimaa spordijuht Ilmar Kütt kokkuvõtte Viljandimaa spordiloole jätku kirjutamise senisest seisust ja avaldas lootust, et ajaloopäevad aitavad selle kiiremale trükkijõudmisele kaasa.

Esimesena sai sõna Vaike Kõresaar, kes rääkis oma esimestest tööaastatest Viljandi spordielu korraldamisel, kuhu ta suunati operatiivgrupi koosseisus kohe sõjakära vaibudes. Hiljuti oma 80. sünnipäeva tähistanud Viljandi spordi raudvara üllatas kuulajaid oma haruldase mälu ja huvitavamate eluseikade värvika esitusega nii, et rohkem kui tund kulus märkamatult.

Tartu Ülikooli emeriitprofessor Atko Viru mõtestas lahti oma koolipoisiaastate sporditegemist sõjajärgses Viljandis. Soojusega meenutas ta oma õpetajaid, kellel oli suur osa tema elukäigu kaldumisel spordi kasuks. Koolinoorte spordielu üldisel taustal käsitles ettekandja põhjalikumalt oma lemmikalaks kujunenud korvpalli harrastamist ja saavutusi.

Vaade saali kinnitab, et spordiajaloohuvilisi Mulgimaal jätkub.

Heldur Tüüts rääkis oma sattumisest tööle 3–4 klasside kehalise kasvatuse õpetajana 1944/45. õppeaastal Viljandi II Keskkooli, mille ta ise just sellel kevadel oli lõpetanud.

Hugo Rinaldi teemaks oli jalgpall Viljandis aastatel 1946–1965. Kõneleja konstateeris, et jalgpall oli nii „Kalevis“ kui „Spartakis“ küllaltki heal tasemel. „Dünamo“ meeskond moodustati 1947. aastal. Viljandi spordikoolis esimene lend jalgpallis lõpetas 1949. aastal.

Spordikoolist kui maadluse taimelavast rääkis Valdeko Kalma. Martin Kleinile järglaste kasvatamine on kulgenud tõusude ja mõõnadega, kus otsustavat rolli on mänginud treenerid.

Järgnenud sõnavõttude lõpetuseks lubas Ilmar Kütt, et kolmas spordiajaloo päev leiab aset juba sügisel.

KOOSTÖÖLEPE SAI ALLKIRJAD

2. aprill kujunes ESAS-i ajaloos üheks olulisemaks päevaks, sest Tallinna Matkamajas toimunud seltsipäev algas EOK ja ESAS-i koostöölepingu allkirjastamisega.

Enn Mainla ja Mart Siimann allkirjastavad koostöölepingut.

Nii EOK president Mart Siimann kui ESAS-i esimees Enn Mainla avaldasid veendumust, et selle paberi olemasolu annab juurde kindlusetunnet, et spordiringkonnad hindavad oma ajalugu ja on ka valmis sellealast uurimistööd toetama-abistama.

Päev jätkuski ajaloo jäädvustamise teise poolega – Tallinna osakonna korraldatud seltsipäevaga teemal “Meie rekord”. See on nii lai ja ulatuslik teema isegi ühe ala raames, et sundiski kergejõustiku rekordi käsitlemisel Erlend Teemäel piirduma ainult mitmevõistluse rekordiga. Teine ettekanne oli Henn Saarmannilt ühe meie vanima rekordiala – tõstesporti rohkem, kui sajandivanusest arenguloost.

Eesti Olümpiakomitee ja Eesti Spordiajaloo Seltsi koostööleping

Tallinn,

2. aprill 2003. a.

Eesti Olümpiakomitee ja Eesti Spordiajaloo Selts

lähtuvad tõdemusest, et Eesti sport on järjepidev kultuurilugu, mis
vajab uurimist ja säilitamist järeltulevatele põlvetele;

peavad vajalikuks, tõsta eesti rahva spordikultuuri ja –haritust;

lepidavad kokku alljärgnevas koostöös:

Eesti Olümpiakomitee:

- 1) toetab ESAS-i liikmete poolt tehtavaid spordiajaloolisi uurimusi Eesti spordist ja nende uurimuste publitseerimist;
- 2) astub samme, mis aitaksid kaasa spordiajalooalaste uurimisprojektide finantseerimiseks;
- 3) aitab kaasa spordialaliitude ja –ühenduste materjalide nõuetekohasele arhiveerimisele;
- 4) peab tarvilikuks spordialaliitude ja –ühendust juures ajalootoimkondade moodustamist.

Eesti Spordiajaloo Selts:

- 1) teostab spordiajaloolisi uurimusi;
- 2) jätkab alustatud töid Eesti spordiajaloo (kronoloogiline teatmeteos) koostamiseks;
- 3) korraldab “Eesti spordi aastaraamatu 1940 - 1955” koostamist, täites sellega tühimiku Eesti spordiajaloolises mälus;
- 4) aitab kaasa Eesti spordiajaloo tutvustamisele koolinoorsoo hulgas ja spordialaliitudes;
- 5) abistab spordialaliitude ajalootoimkondi nende tegevuses.

Mart Siimann
EOK president

Enn Mainla
ESAS esimees

Huvitavad ettekanded kergitasid jällegi üles küsimuse rekordite fikseerimise kriteeriumidest, mis ei ole alati ühene ühel alalgi, rääkimata spordist tervikuna. Tehti ettepanek püüda seltsi poolt ühtseid seisukohti spordijuhtidele välja pakkuda. Juhatus ootab ettepanekuid - mõtteid sellel teemal!

RUUDI TOOMSALU 90

Teeneka sporditegelase Ruudi Toomsalu sünnist möödus 90 aastat. Seda tähtpäeva tähistati Eesti Spordimuuseumis mälestuspäevaga. Selleks puhuks ilmus trükis “Kergejõustikulegend Ruudi Toomsalu”.

Ruudi Toomsalu sündis Tallinnas 2. aprillil 1913. aastal. Hariduse sai ta Jakob Westholmi poeglaste erahumanitaargümnaasiumis, Tartu Ülikoolis ja USA-s Iowa ja New Yorgi ülikoolides õppides. Sporditee tähtsamate saavutuste hulka kuuluvad rohkem kui 20 aastat püsinud Eesti rekordid 100 m (10,7) ja 200 m (21,9) jooksudes ning kaugushüppes (7.41,5), 15 Eesti meistritiitlit ja 20 rekordit

Ruudi Toomsalu 1963. aastal

Arvo Putmakeri esinemist jälgib mälestuspäeva juhataja prof. Atko Viru.

individuaalaladel ning 7 meistri tiitlit ja 8 rekordit teatejooksudes. Ruudi Toomsalu tegutses treeneri ja spordiõppejõuna Tartu Ülikoolis ja

Tallinna Polütehnilises Instituudis, oli üks esimesi kandidaadikraadiga (1957) sporditeadlasi Eestis. Ruudi Toomsalu sulest on ilmunud kaks mälestusteraamatut: “Üks kevade ja üks suvi” ja “Möödunud meenutades”. Teenelise sporditegelase tiitel anti talle 1965. aastal, ta on valitud mitmete organisatsioonide auliikmeks, s.h. EOK (1993) ja ESAS-i (1992) auliikmeks, 1998. aastal omistati talle V klassi Valgetähe teenetemärk. Ruudi Toomsalu suri 3. augustil 2002. aastal ja on maetud Tallinna Metsakalmistule spordiveteranide matmispaika.

Spordimuuseumi fuajees saab 7. aprillist vaadata fotonäitust legendaarsest sporditegelasest Ruudi Toomsalust.

KÜSIMUSED

Edasise töö paremaks korraldamiseks palub seltsi juhatus **kuu aja jooksul** (kas kirjalikult või E-maili teel) vastust alljärgnevatele küsimustele:

1. Millised spordiajaloolised uurimused on Teil praegu käsil ja milliseid uurimusi kavatsete ette võtta?
2. Millist abi loodate saada ESAS-ilt oma uurimuste teostamisel ?
3. Millised on Teie ettepanekud ESAS-i käesoleva aasta töökava täiendamise osas ja järgmise aasta tööplaani koostamiseks ?
4. Millised on Teie üldisemat laadi ettepanekud Eesti spordiajaloo uurimise osas ?
5. Millised on Teie ettepanekud seltsi liikmete omavahelise koostöö ja infovahetuse osas ?
6. Kuidas muuta spordiajaloo valdkond huvipakkuvamaks noorema põlvkonna (kuni 40-aastased) seas ?
7. Milliseid uusi töövorme võiks seltsi tegevusse sisse tuua ?

LÄHENE SUVEKOOL

Möödunud aastal toimus esmakordselt ESAS-i suvekool Lohusuus, Tartu spordiveteranide Lagedi puhkekodus Peipsi rannal. Kuna ei ole osalejatelt kostnud ürituse kohta ühtegi halba sõna, siis on juhatusel julgust ka sellel aastal kutsuda ESAS-i liikmeid 9. – 10. augustil samasse paika suvekooli. Seekord on teemaks “Kuidas valgustada spordiajalugu

ajakirjanduses”. Teretulnud on ka kõik ettepanekud ja soovid konkreetsema sisu kohta.

Oma suviste plaanide tegemisel on paras aeg planeerida sinna ka suvekool Peipsi ääres. Kõik kohapealsed olmekulud ja ilmselt ka kohalesõiduga seotud kulud (vähemalt suures osas) kannab selts. Kuna kohtade arv on piiratud, palume oma **osavõtusoovist anda juhatusele (tallinlased osak. juhatusele) teada hiljemalt 15. juuniks**, et aegsasti organisatsioonilised probleemid (transport, toitlustamine, majutamine) lahendada.

INFO LIIKMEMAKSUST

Eesti Spordiajaloo Seltsi põhikiri näeb ette, et liikmed täidaksid üht põhikohust seltsi ees – maksaksid tähtaegselt, s.o. jooksva aasta kestel ära seltsi liikmemaksu, mis juba pikemat aega on täiskogu otsusel jäänud pidama 25 kroonile töötavatel liikmetel ja 10 krooni pensionäridel aastas. Liikmemaksu on võimalik tasuda või saata seltsi juhatusele (Tallinna osakonna liikmetel oma osakonna laekurile) ehk ka seltsi raamatupidamist korraldavale Eesti Spordimuuseumi pearaamatupidajale Hilja Nõmmejale (Tartu, Rüütli 15, ruum 314) või seltsi esimehele Enn Mainlale (samas, ruum 316, tel. 07/300754, fax 07/300763, E-mail: esas@spordimuuseum.ee)), samuti on võimalik liikmemaks kanda üle Eesti Spordiajaloo Seltsi arveldusarvele nr. 10152001602002 Eesti Ühispanka (kood 401).

□ □ □ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Selts tänab Eesti Kultuurkapitali
seltsi tegevuse toetamise eest!**

□ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr. 24
koostas ja toimetas Enn Mainla**